

Slovenský jazyk a literatúra

Milí žiaci,

máte pred sebou úlohy zo slovenského jazyka a literatúry. Svoje odpovede napíšete alebo vyznačíte priamo do testu. Pri výbere možností je správna len jedna odpoveď. Každú ukážku si pozorne prečítajte. Na vypracovanie máte určený čas 60 minút.

1. Doplníte vynechané písmená **i, í, y, ý**.

Igor nevdel vôbec nič. Zdalo sa mu, že m a bielka nie ch o , cítil dch len nieko ko centimetrov od svojej tváre, ale nezastav sa. ím skôr potreboval vpadnú z tej desivej rúr. Pred sebou po ul s lnejúci hukot vody. Každ krok i pošm knutie bolo v tunel mnohonásobne zosilnené ozvenou. Igor si hv zdol, ale kamaráti ho hlasným zas aním vpli ako pokazen prehráva . Boli vo vbetónovanom kor te potoka, ktoré pred tridsiat mi rokmi prekr li

panelm_. Kam len dovidel_, tiahol sa štvorcový tunel s lenivo te úcou vodou na dne. Na okrajoch boli naplavenin_ z trávy a kamenia, spevnené skalami a natl en_mi kolmi. Tvorili akési improv_zované ostrov eky. Na nich stáli stan_ alebo len kr_žom natiiahnuté celty, niekde aj jednoduché kolib_ z debni iek od ovocia. Miestn_ bezdomovci tu vybuodovali podzemné mesto, bolo tu asi pä desiat ob_dlí.

(Klimá ek, Viliam: Námestie kozmonautov, úryvok, upravené)

Ukážka 1

Každá sezóna mojej kariéry pestúnky sa začína kolom prijímacích pohovorov, ktoré sa navzájom tak podobali, až som často rozmýšľala, či všetkým matkám niekto nepodstrčil tajnú príruku Rodinovského spolku.

Orechovým drevom obložený výťah ma pomaly vynáša ako vedro v studni k potenciálnej solventnosti. Keď sa blížim k poschodiu, kde máme dohodnuté stretnutie, zhlboka sa nadýchnem. Dvere výťahu sa otvoria a ja vstupujem do malého vestibulu, odkiaľ sa vchádza do bytov. Na poschodí bývajú vždy šinou dva. Stlačením zvonček. Pestúnkina realita: matka odo mňa vždy o akákoľvek, že zazvoním, aj keď vrátnik z prízemnia ju informoval o mojom príchode a ona už pravdepodobne stojí za dverami. Možno tam stojí, odkedy sme spolu telefonovali.

Matka je vždy drobnej postavy, s rovnými, riedkymi vlasmi. Vždy má na sebe drahé kaki nohavice, pruhované tričko a biely sveter. Po asi siedmich rokoch a mnohých prijímacích pohovoroch sa toto oblečenie, hovoriace Ja som matka, v nenútených nohaviciach, ale nahá ajúce strach vo svojich stodoárových topánkach, vôbec nezmenilo.

(Emma McLaughliová, Nikola Krausová: Denník pestúnky)

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 02 – 05.

2. Čo vyplýva z textu ukážky 1?

- Matka má vždy na sebe drahé kaki nohavice, pruhované tričko a hnedý sveter.
- Oblečenie matky sa pestúnke veľmi páči, a preto sa aj ona tak bude obliekať.
- Každá návšteva v rodinách je veľmi podobná a pestúнку už nič neprekvapí.
- Pestúnka sa nevie dočkať, kedy ju výťah vyvezie na piate poschodie.

3. Ktoré slovo z ukážky 1 je **nesprávne** vysvetlené?

- a) *kariéra* - úspešný postup v zamestnaní
- b) *solventnos* - schopnosť platiť
- c) *realita* - skutočnosť
- d) *kaki* - červený

4. Ku ktorému literárnemu žánru by ste zaradili ukážku 1?

- a) detektívna poviedka
- b) denník
- c) báj
- d) legenda

5. V ktorej z možností sú správne určené vetné členy nasledujúcej vety?

Matkám niekto podstrčil tajnú príručicu ku Rodinovej spoločnosti.

- a) nepriamy predmet, podmet, prísudok, zhodný prívlastok, priamy predmet, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok
- b) priamy predmet, podmet, prísudok, zhodný prívlastok, nepriamy predmet, zhodný prívlastok, nepriamy predmet
- c) nezhodný prívlastok, priamy predmet, prísudok, zhodný prívlastok, priamy predmet, zhodný prívlastok, priamy predmet
- d) nepriamy predmet, podmet, prísudok, zhodný prívlastok, priamy predmet, nezhodný prívlastok, nepriamy predmet

6. V ktorej možnosti sú všetky umelecké jazykové prostriedky rovnaké?

- a) kvapka šustenia, pokojný hlas, zamotaná tráva
- b) štadión burácal, šustenie sa usmialo, vietor povieval
- c) nemaj veľa o ňom, jeho srdce zajasalo, sused vyhorel
- d) potôčik si pospevuje, hmla sadá na hory, víchrica zúrila

7. Na spodok uložte drenáž – vrstvu štrku, úlomky pálenej hlíny alebo kúsky polystyrénu.

V uvedenej vete je

- a) poml ka, ktorá spája viacnásobný podmet.
- b) spojovník, ktorý uvádza vysvetlenie.
- c) spojovník, ktorý spája viacnásobný podmet.
- d) poml ka, ktorá uvádza vysvetlenie.

8. V ktorej z možností sú správne uvedené gramatické kategórie slovesného tvaru z vety: o si sa zbláznil?

- a) 3. osoba, množné íslo, minulý as
- b) 2. osoba, množné íslo, prítomný as
- c) 3. osoba, jednotné íslo, prítomný as
- d) 2. osoba, jednotné íslo, minulý as

9. V ktorej z uvedených možností je sloveso **v podmie ovacom spôsobe?**

- a) Chceš, aby som odišiel?
- b) Pre o by si nemohla nosi tie topánky?
- c) Pre o tak málo jete?
- d) Pre o tak ve a jete?

10. o znamená skratka at .?

- a) a teda dúfam
- b) ale tak alej
- c) ako takto alej
- d) a tak alej

11. Ur te frazeologický vyjadrovací prostriedok vo vete: Kedy už dostaneš rozum?

- a) metonymia
- b) metafora
- c) prirovnanie
- d) porekadlo

12. Ozna te antonymum k slovu málo.

- a) ve a
- b) menej
- c) ove a
- d) najviac

13. V ktorej možnosti je správne uvedený slovný druh pod iarknutého slova v slovnom spojení susedkina dcéra?

- a) vz ažné prídavné meno
- b) akostné prídavné meno
- c) privlast ovacie prídavné meno
- d) vz ahové prídavné meno

14. Slová v zátvorkách doplňte do viet v príslušnom tvare.

Obrázky našej (Milica) sa môjmu (spolužiak)
ve mi páčia. (Takýto lovek) sú zárukou úspechu. V lete na týchto
(námestie) hrávajú (amatérsky).....
hudobníci. Za (sedem) horami a (osem)
dolinami sa voda sypala a piesok lial. V triede máme dve (Andrea)
S (môj) dedkom chodíme na ryby. (Svoj)
rodiťom v aším za vzdelanie.

15. V ktorej z možností je správne uvedený nominatív pod iarknutého slova po kom?

- a) koho
- b) kto
- c) komu
- d) kom

16. V každej z uvedených dvojíc slovných spojení pod iarknite správne predložkové spojenie.

- a) je za päť minút 12 – je o päť minút 12
- b) idem po teba – idem pre teba
- c) po prvé – za prvé
- d) neprišiel kvôli chorobe – neprišiel pre chorobu

17. Označte skupinu slov so slabikotvornou spoluhláskou l/ , r/ .

- a) slnko, vlk, žltý, krk, hrb
- b) platba, hrad, klamstvo, hladný, vlek
- c) prak, hazard, mlynské, mrak, trup
- d) brat, brucho, blatový, chrup, flauta

18. Doplňte veľké alebo malé písmená:

Žiar nad _ronom, _ápadné Slovensko, na _ámestí _lovenského národného povstania, _rešovský kraj, _ratislav an, Gymnázium _uklianskych _rdinov vo Svidníku, _e kononé sviatky, _ikulášsky

Ukážka 2

Chlapci padli z višne, dievčatá z jahody

Psa za plotom školského ihriska som sa odjakživa bála. Kríženec medve a a ko a bol vždy tam. Hlavne na jar, keď už bolo teplo a telocvikárka nás vyhnala von, pes pobehoval popri plote, štekal a sledoval nás krvilami oami.

Aj dnes sme mali pred sebou telesnú. Telocvikárka maródovala a zastupovala ju chodil kadekto. Najlepšie bolo pri matikárovi, on a šport, to bolo nie o ako ja poítae. Navzájom sme si nedôverovali, nerozumeli a najlepšie bolo, keď sme boli od seba naozajdaleko.

Matikár nás vyhnal von, hodil nám tenisovú loptíku, vraj, zabavte sa. Baby navrhli vybijanú a navyše - avou rukou. Všetko bolo fajn, kým z budovy nevybehli chalani. Nechtiac som Števa trafila rovno doela. Nasledovala nahá a ky s ohadzovakou, a keďže lopta bola len jedna, hádzali sme všetkým, o nám prišlo pod ruku. Uprostred šialenstva som si uvedomila, že nie o nie je v poriadku. Zastala som, lebo ma to zarazilo. Vtom tresk, dostala som loptíkou do hlavy.

Rýchlo som zdvihla loptu a telom mi prebehol mráz. Spreď plota vyskočil pes a v okamihu sa ku mne rozbehol. Od strachu som zdrevenela.

(Futová, G. - Brat, R.: Chlapci padli z višne, dievčatá z jahody, 2010, upravené)

K uvedenej ukážke sa vzťahujú úlohy 19 – 22.

19. Ktorá z uvedených možností vyplýva z textu ukážky 2?

- a) Hrdinka rozumie a dôveruje počítaom.
- b) Hodina telocviky býva vždy na ihrisku.
- c) Telocvikárku zastupuje len matematikár.
- d) Pes sa nevedno ako dostal pred plot.

20. Hrdinka príbehu zastala poas nahá a ky s ohadzovakou, pretože

- a) sa z akla pobehujúceho psa.
- b) ju prekvapilo zlé tušenie.
- c) dostala loptíkou do hlavy.
- d) spreď plota vyskočil pes.

21. Ktorý slohový postup prevláda v ukážke 2?

- a) opisný
- b) výkladový
- c) rozprávací
- d) informačný

22. Vokalizovaná predložka sa nachádza

- a) v prvom odseku.
- b) v druhom odseku.
- c) v treťom odseku.
- d) vo štvrtom odseku.

23. V ktorej z možností sú všetky slová napísané správne?

- a) tri susedove psy
- b) traja dobrí psy
- c) tri chlpaté psi
- d) traja hladný psi

24. Označte spisovný výraz.

- a) kúpeka
- b) lízatko
- c) štvorka
- d) nekud

25. Označte rad slov, v ktorých je správne použitá samohláska ä.

- a) mäso, driemä, mäkký, mädlí, najmä
- b) holúbä, chlopä, bremä, zväša, žriebä
- c) úpätie, púpä, prepätý, pozvä, naspä
- d) zväzova, väzy, zväz, väzba, mätođa